

միաժամանակ զգացված է: Այժմ դարձյալ ունենալ, որի համար պարտական ենք կապալառու պարտքերը հետևելու անհրաժեշտությունը, որ զբաղվող շինարարները հիմնականում չեն կարողանում ծախսերը ցանկալի էր, որ տեղիս միևս հարուստներն էլ հետևեին պարտքերը հետևելու անհրաժեշտությունը, իսկ օրինակաբար ուսումնարան դեռ չուներ: Գարնանը նորընտիր հոգաբարձությունը ըստ ջանքերի համարական կատարողականության հետևելու հոգով և մարմնով նույնիսկ է նորաբաց դպրոցի գործին, և օրինակաբար զարգացնելու շինարարական խնդիրները իրականացնելու: Եւ ու ճանաչում է գործի ժամանակ հայր Կոստանդին ցոյց տալով զարմանալի եղանակն ու տոկոսները, իր վրա ստանձնած գործը դուրս հանելու մեծ կարողությունը, ու մոտից ճանաչում է և միևս յարգող հոգաբարձուներին—և իր բարի ցանկությունն հետ համը ունի գործակից լինել նրանց ազդեցությամբ ձեռնարկություններին—և բարոյապես և նվաճապես—այն ժամանակ թող ապահով լինեն, որ մոտիկ ապագայում բոլորիս բարի ցոյսերը իրականացած կը լինեն:

Եթե այս ամենի վրա աւելացնենք և այն, որ մոտ օրերումս սպասվում է այստեղ և թեմակալ առաջնորդ դերասանուհի Արիստակես եպիսկոպոս Սեդրակյանի, որը յայտնի է իր կառավարչական ընդունակություններով, մեր հոգևորականության մեջ չը տեսնված անշահասիրտ լինելու, և որ զխառնուրդն է հոտի սկզբները ճանաչելու և նրանց հարկադրապես բաժանակցություն տալու մեծ ընդունակություններով, և որոնց համար իրական կոչվում է իր հոտի սկզբները առաջնորդ, ահա այս առաւել լինելու երբեք մեզ համար բարեպաշտ առիթը մեզ կատարելապես հասնող է ներշնչում: Եւ չուսումը բարիտ կունենանք տեսնելու թե՛ ինչպես բարի ցանկություններով, կամքով և գործակցությամբ միացած գործում են մի կարող և մի և նոյն ժամանակ գործելու արամալիք հասարակություն համար: Բաժնուհի հայ հասարակությունը առաջին անգամն է հիւրընկալելու իր գերազատիկ և ամեն մի ճշգրտաբար հայն սիրելի առաջնորդին, որքան լուսն ենք, պատրաստում են արժանապաշտ կերպով ընդունելու նորին բարձր օրհանդեսները:

ՆԱԽԱԿ ԽՄԲԱԳԻՆ

Բազում, 18 հոկտեմբերի

«Արձագանք» շաբաթավերջի յայտնեց, որ Բազումի հասարակությունն մի մասի մեջ միտք է ծաղիկ «Մշակը» նորից ամենօրեայ դարձնել: Այդ

քաղաքից դուրս մի տեղ պտուկի, քնիլ է: Դընացի դեպի հայոց հանդիսատեսը Արեգալը թեքվել էր, մի լաւ տեղ գտալ, պտուկից: Չնայ իրականում քնիլ եւ, թե ուշ է դնացի, աչքս բաց արի տեսնեմ մեկը ձեռքիցս ձգում է: Օրը մըթնում էր, նայեցի, տեսայ Գրիգորը կանգնած էր ինձ մօտ: Դատ դարձանք էր:

—Տեսնեմ, երեխայիս, այսպիսի տեղը բաց կը քնիլ: Եթե ես չը պատահեի, ու դիտեմ, մինչև երբ կը քնիլ:

Եւ Գրիգորն առաջվայ պէս սկսեց հաղել: Խեղճ մարդը ինձանից լաւ օրում չէր: Սեպտեմբեր, մարտած, պատահում էր: Հաղը նրան սպանում էր:

Ես պատմեցի զլստիս անցածը, չսմայեցի, աւելի երկու օր է քաղաքը եմ: Այս, որքան ծանր էր պատմելը: Լացս եկաւ, Լաց եղայ: Գրիգորը խղճաց, մօտս նստեց:

—Քաղաքից մեր գործարանն էի գնում, ասեց, վայ ինձ, ընդ տեսնելով մեզք էլ արի, ասեցի: Թե, հարբել է ու որոնք քնիլ:

Յետոյ մի քանի զեղչած հին թղթեր հանեց, բաց արաւ, մէկի մէջ մի մանկէթ փող դրաւ:

—Սարգիս, հաւատա, հոգաբարձուստ սա է: Ասեց ու մանկէթն ինձ տուց: Ես էլ վերցրի:

XVI

Շատ պարապ չը մնացի, Աստուած օգնեց, մի լաւ տեղ ճարեցի: Ինչ լաւ, հասարակ մշակութուն ասեմ, հասկացեմ, մշակութուն մի նաւթի գործարանում: Ուր լաւ ընկերներ ունեի, ումն էլ հայեր: Ան քաղաքումն էինք ապրում:

Ամիսը խօսել էինք քսան և հինգ մանկէթ: Բայց գործս զգուշ էր և շատ կնքուող, ամեն օր նաւթի, մազութի մէջ էինք: Հացի համ չէի լսանում, ձեռքերս մինչև արմուկները օրերով նաւթի մէջ

լուրի առիթով «Մշակի» (№ 111) մէջ պ. Ա. իր նկատողությունները անհեղձ բացականչում է. «Երբեք թող ամեն կողմից «Մշակին» անհեղձ համակողմանի ձայն տան,—արդեօք կամենում են մեզ հետ, որ «Մշակը» ամենօրեայ լինի: Ուրովհետեւ ես էլ «Մշակին» անհեղձ համակողմանի մէկն եմ, ուստի պիտի թող արվի ինձ իմ կարծիքը յայտնելու վերջին հանգիստը: Եւ որքան կարեւոր, նոյնքան փառալու ինդիկ է:

Մեր օրերում հայ ազգի կեանքը այնքան բարդ է, այնքան հարցեր կան դարձեցնելու, այնքան խնդիրներ կան լուծելու, որ ոչ միայն մէկ ամենօրեայ թերթ, այլ մի քանի հաս լաւ խմբագրված ամենօրեայ թերթեր կարող էին միշտ նվաճում ունենալ հենց ուսումնարան հասարակության մէջ: Ուրեմն գոնե մէկ հաս ամենօրեայ, լաւ խմբագրված և որ զխառնուրդն է ազատամիտ ուղղություն ունեցող թերթ անհրաժեշտ է ուսումնարանին: Եւ այդ թերթը ինչպէս «Մշակը» չը լինի, որը մի քանի տարիներ շարունակ իր դերը աշխարհում կատարել է: Բայց ճիշդին խնդրի միւս կողմը:

Ինչ միջոցներով պիտի պահվի ամենօրեայ թերթը: Մի քանի հազար բուլի հաւաքելով կարելի է այդ նպատակին հասնել: Այդ հարցին պ. Ա. իրաւամբ բացատրական պատասխան է տալիս: Բայց ինչ անել: Պ. Ա. գտնում է միակ միջոցը այդ նպատակին հասնելու, այն է «Մշակին» համակողմանի պէտքը է բաժանորդ դրել տան իրանց բարեկամներին, ձրի կարգապահ հարեաններին ու ծանոթներին: Ես կարծում եմ որ այդ միջոցն էլ չէ կարող նպատակին հասնել: Մի տարի բաժանորդ դրել տալով այն հային, որը «Մշակը» կարող է, բայց չէ վճարում, չենք կարող յուսալ, որ նա մշակական բաժանորդ կը լինի: Բայց ամեն տարի այդպիսի անհատականներ խնդրել — ձանձրալի և աննպատակալարար է: Բաժանորդ դրել տալ այն հային, որ ճշմարիտ համակողմանի «Մշակին» և պահանջ ունի կարգապահ, հարկաւոր է և ստորագրելու չէ, բայց ընթերցանող թերթի անհեղձ պահանջը դեռ չէ զարգացել:

Մեր մէջ: Եւ այդ բնական է: Գարեբի ընթացքում հայ ազգը օրից օր փութի, թմբկի, բթացի, անտարբեր և անշարժ է դարձել, մանրացել է պիտի նոյնպէս անցնի: Եւ հարկաւոր կը լինի: Բայց զանազան պատճառներից: Վերջապէս Եւրոպայի համալսարանի պատճառներից: Վերջապէս միջոցը է բաժանորդ դրել իր ներքին անհատականներին: Այդ բոլորներն առաջնորդ էր «Մշակին» լուրիս, որին այժմ արժանապատ փառանք է «Մշակը»: Բայց այդ բոլորի ձայնը դեռ քիչ գործելու ունի, դեռ հայը լուր է, դեռ նա լսելու ակամային չունի: Հաղը սպանեց «Մշակին» լուրիս, հայը պատրաստ է «Մշակին» էլ սպանելու: Ահա այդ

էին: Առաջին շաբաթ անտարբեր կապվել էր, օրը կէս հաց դուրս էի ուտում, կերածս էլ մէկ էր յետ ու յետ էր դալիս բերանով, թափվում էր, գոռով էի պահում, շատ սուկ էի ուտում:

Բայց կամայ կամայ սովորեցի:

Երկուսներն ինն հոգի հաւաքվում էինք մի փոքր սենեակում, քնում: Ամեն մէկիս համար այնքան տեղ կար, որ պառկում էինք: Բայց հիմա լաւ էինք ապրում, ուրախ էինք: Ես անցածը մեռացել էի, երեխաներս համար դեռ երբեք էի անում: Մեր ընկերներից մէկը սաղ ածել դիտել, ածում էր և կրկնում: Ուրիշ երբ Զարարիայի բերանը չէր գալիս, նա միշտ կերդէր Ղարաբաղի վրա չինած թուրքերին չլքածս: Ես էլ էի սովորել, հիմա մոռացել եմ, միայն այս կուսքերն են մտիս մնացել. «Գարաբաղ, քո սարերդ տեսնողն էլ տեսնու ախ քաջաւ է»: Մեր գործարանի պահապանը մի մեջքի հայ էր, նա էլ դեռ երբեք մի մի կը մտնէր մեզ մօտ, կը նստէր, ձեռքը ծնոտին դէմ կը տար, անխօս ակամայ կը դընէր սաղին: Մէկ էլ կը տեսնէի, կը սկսէր լուրանք երկրի երկրորդ կողմը, մենք կը ծիծաղէինք, բայց մեջքի Միշտ մեր ծիծաղին ակամայ չէր դնի, իր քրդի երգը կատէր խեղճի բերանը ծիծաղ չէր գալիս, միշտ ակ էր ու ակ: Ինչպէս ծիծաղ զայ... ասում էր մի տալիս ճանապարհ եմ եկել:

Կիրակի օրերը դնում էինք քաղաքը: Ամեն մէկս տուն ունէր, տեղ ունէր, նամակի, լուրի էինք սպասում: Ես ում ամիս օտարություն եմ քաջել, այդքան ժամանակ երբ նամակ եմ տեսնել մեր տանից, հինգ անգամ էլ ինքս եմ գրել, 35 մանկէթ էլ փող եմ դրել: Զարմանալի է, որքան ուղարկում եմ, հերթը չէ: Կնիկս միշտ դրում էր թէ հացի փող չէ դառնում ուղարկածը, երկուս-

դրութեան մէջ է «Մշակին» գոյությունը, բայց այդ դրութեան «Մշակին» պարծանքն է: Ուստի էլ կամենում ենք «Մշակը» ամենօրեայ դարձնել ու նորան ապահով դրութեան մէջ դնել, պէտք է հետեւալ խորհրդին հետեւենք. թողնենք «Մշակը» փոքր ինչ չեղլի իր ուղղությունից, չառաջնորդէ վերջինիս բնական բողբոջն, այլ իւր ըսէ հայի գլխին, օրը ասէ նրա համար, խոնկ ծխէ նրա առջև, գոյէ նրա պակասությունները և շողորթութ է նրա վատ կրքերին,—և կը տեսնէք թէ ինչպէս կը պաշտէ «Մշակին» հայ ազգը: Բայց կթէ «Մշակը» այդպէս անէ, նա իր դերը թողած կը լինի, որովհետեւ «Մշակը» այն մարմնացած իրեն է, այն դադափարն է, այն ձայնն է, որ բողբոջն է հայկական փոսածութեան դէմ: Այդ մարմնացած իրեն, նվաճական մարմինն առած այդ դադափարը կարելի է ոչնչացնել, բայց այդպիսով մենք ոչնչացնում կը լինենք դադափարի մարմինը միայն, իսկ հոգին կը մնայ ու իր ազդեցությունը կը շարունակի: Ընդհակառակը, նոյնքան «Մշակ» լուրերի բաժանորդները կը շատանան և ինքն թերթը փոքր առ փոքր կապահովանի իր դրութեան:

Այս հայեացքն ունենալով «Մշակին» վրա, ես բոլորովին երկար եմ համարում արտահայտելու միջոցները դնել «Մշակին» բաժանորդները շատացնելու համար: Թողնենք, որ քննել ստանան «Մշակը», քննել կարգան ու շարաթը միայն երբ անդամ հարաբարակվի: Նա:

Եւ մի և նոյն է. մենք այն ազգը չենք, որ մեր միջոցներով մի ամենօրեայ թերթ պահպանենք:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թե՛ ԼԱՍԻՅ մեզ դրում են: Թե՛ Լաւից մինչև Թե՛ օնէթ չինում է մի խնդրի, որ բոլորովին պատշաճ պիտի լինի զարմանալ: Թե՛ Լաւից մինչև Ամենօրեայ գիւղը վաղուց է որ խնդրին չինված է, բայց այնտեղից մինչև Թե՛ օնէթ ամենին չը կար կառքի ճանապարհ: Թե՛ օնէթից մինչև Թե՛ ֆլիս Թե՛ Լաւից: Թե՛ օնէթի և Գուշէթի միջոցով ուղակի փոստային հարաբարակություն պիտի լինի վաղուկային հետ: Այդ բոլոր հարաբարակությունները մեծ բարեք կը լինեն երկրի համար, որ ինչպէս յայտնի է, դիմեցողք երկրի է:

ՂՈՒՐԱՅԻՅ մեզ դրում են, որ հոկտեմբերի 12-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին տեղական պօլիցիայի հանգէպ երկու թուրքեր զաշոյնով հար-

նեք տղոր են ու տղոր, կրակի վրա դնու առնալիս, մրկելու հոտ չու հասկանայ: Օտարութեան մէջ աշխատած փոքր այսպէս է լինում: աշխատում ես, չարաբարում, տանջվում: Բայց թէ ինչ ես անում, ինչպէս ես մոխում, դու էլ չը դիտես:

XVII

Չմեռն անցաւ. զարման բերանը որ բացվեց, աչք պիտի տեսնէ այն մեծ մեծ խմբերը, որ Ղարաբաղի կողմերից էին դալիս: Ես որ հարեւրս ասեմ, դու հազար խմբեր: Եւ, ցրվեցան, ամեն հեշտ չէր: Տեղ էլ չունէինք սպրեւու, դիւերները փողոցներում թափված ընում էին, առաւօտները միջինի նման ցրվում: Գրանդ որ տեսնում էի, իմ վիճակին փառք էի տալիս: Ասում էի չէ, հիմա բաներս կարգի են ընկել: Եթէ Աստուած թողնէ, ես էլ կամայ կամայ կը համենմ մի քանիսն երեւի, որոնք Եւրոպայում թող կու տալով ման էին գալիս, բայց այստեղ զուգրված զարդարված պարոններ էին, փողը չամիչ պէս էին ուտում:

Աստուած... Չէ, ես կրկն ժամանակ չը մնացի խաղված: Լաւ մոխի արի, տեսայ որ նրանց աշխատանքը միանակ այդ հաղուսան է մնում: Այնքան էլ բաղդաւոր չէին: Ողջ օրերը կամ քնիլի կամ բժշկի մօտս էին դնում, դալիս: Կանաչի ծաղիկ Մարիոնը, մեր հարեւրս ստեղծ Մարիամը, աղան, իսկ է, լաւ լաւ շորեր էին հագնում, բայց ինչ օրում էին ապրում: Մարիամը քանդակ էր բժշկիների ձեռքին, էլ իրան չը դառաւ, չնուրբեց, էր արել, ծածուկ հիւանդությունից զլուրի մաղերը, յոնքերը թափվեցան, քիթ ծայրը կրկն էր, ընկել: Իսկ Մարիամի տղի համար ասում էին կեղծ թուղթ է չինել, կեղծ թղթով փող ստացել,

աւծելով երկու թուրք եղբայրներին, մեծ եղբորը անմիջապէս սպանում են, իսկ փոքրին մերձ ի մահ վերադարձնում են: Սպանութեան պատճառն այն է, ինչպէս պատմում են, որ երկու եղբայրները մի ինչ որ փոքրիկ գումար, կարծեմ 7 բուլլի էին պարտ սպանողներին և երկուսն ժամանակ չէին վճարում: Մարտապահները կալա-նաւորված են արդեն:

Մեզ դրում են ՂՈՒՐԱՅԻՅ, որ այժմ այդ քաղաքում գրեթէ ոչինչ գործ չը կայ, և առետուրը շատ վատ դրութեան մէջ է:

ԲԱՊՈՒՅ մեզ դրում են: Չենք ընթերցողներին արդէն յայտնի է, թէ այստեղի Գործի Տօլարի չէնտալ: անուամբ ընկերություն, Եւրոպայի-հարաւ գտնվող նաւթային հորը ահա երբորդ ա-միսն է նաւթ խիլուց չէ զարգարում, իր չը-կայ տանաւոր հորատներին ահալին վնասներ հասցնելով: Մինչև այսօր էլ շարունակվում է վերջինիս ֆոնտանը: Եւ կարծես այդ բաւական չէր: Բայց անհի հորատներին, ահա մի այլ հոր էլ նոյնպէս սկսում է նաւթ արտադրել: Վերջինը գտնվում է 5-օրը դուրս կոչված տեղում և պատկանում է պ. Առաքելեանին: Սա էլ երկու շաբաթից ակելի է որ չէ հանգստանում և պատ-մում են թէ դիւեր ու ցիւրիկ մօտաւորապէս 150,000 պուդ ջուր ու նաւթ է արտադրում: Այդ հորն էլ առաջինի պէս մեծ վնասներ է տա-լիս հարեւաններին և նրա կատաղի արտադրման պատճառով մեծ ճանապարհով անցողաւորն անել չէ կարելի: Ֆոնտանից ցրած նաւթը հոսելով դէպի ցած գտնվող փոս տեղերը գոյացրել է մի ահապի լիճ, որտեղ կիտ ընկնելու լինի մի ձի կամ եղ, անպատճառ կը խեղդվեն: Այս օրերս մի եօթ տարեկան երեխայ խաղալու ժամանակ ընկաւ այդ նաւթային ծովակը և դո՛ հմաց իր ծնողներին անգլուստեանը:

«Русск. Куп.» լրագիրը լսել է որ ֆինանսներ ի միջոցառութեան մէջ մշակված է մի ծրագիր, որով երկաթուղիում է արտասահմանից բերվող մի շաքը ապրանքների մաքսը աւելացնել: Այդ ծրագիրը արդէն պետական խորհրդումն է, և ֆինանսներին միջոցառութեան կառավարիչը կամենալով մաքսի աւելանալուց առաջ եկող սպեկուլացիայի առաջն առնել, և բայց դրանից պետական զանաւարանը մանող հարկը լիովին ստանալու համար՝ առաջարկում է նոր մաքսը մաքս նել այն օրից, երբ որ կատարվի պետական խորհրդի Բարձրագոյն հաստատակար կարծիքը: Երկաթուղիում է մաքսային հիմնարկություններին

կերել: Արդար աշխատանք անողներն ինձ պէս մարդիկ էին: Այդքան չարաբարում էի, այդքան զրկում էի ինձ, վերջ է վերջոյ տեսայ որ քսուստուն մանկէթ փող է մնացել: Մարտում մի թիւ էի դրել: փողս թէ այդ թէին հասնել, տուն պի-տի գնալի:

Բայց վախում էի, որ այդ թէին չը կարողա-նամ հասնել: Ապրիլ ամիսը որ անցաւ, Բազումը դժոխք է դառնում: Երկրորդը կրակ է թափվում, երկրորդը կրակ է ընկնում. բաղդաւորները փախ-չում են, խեղճներ մնում: Հաց աշխատելու ժա-մանակը հենց հիմա է: Ամբողջ տարի—օրը մէջ-բից ծաղված բան արան, նաւթի մէջ կորված, ցիւս ուտելով, միջանակի կերակուր դառած: Միտող կրակ է ընկնում, այրվում է: Գնում ես, կերցնում ես աղի տաք ջուրը, որի կէտը նաւթ է, կէտը աւաղ, խմում ես որ քիչ հովանաւ, ընդհա-կառակն, սիրտը խառնվում է, աչքերը ուղում են որ դուրս տալով: մարմնից ակելի տաքանում է, քրտնեղ ծրվում է: Ելի գնա, բան արան: Մի կարող չուաք չը կայ որ պառկես, հանգստանաւ: Քամի թէ մէկ-մէկ վեր է կենում, ճակատը հովա-ցնելու համար չէ. աւաղը, ծուխը, թողը հաւա-քում է ամեն տեղից, բերում ածում աչքերդ, բերանդ, ակամային, քիթդ: Փախչելու տեղ չը կայ:

Հենց մի աղբիս օր ես միտեցի: Քաղաքից դալիս էի, տաքը խեղճում էր. կոճակներս բաց թողեցի, որ կրծքիս քրտնեղ ցամաքին Մէկ էլ չեմ լսանում որտեղից մի սուր ցուրտ քամի վեր կացաւ: Թրի պէս կտրում էր, անցնում: Մինչև տեղ հասնելս, իմն ինձ հասաւ Մէջքս տախտակ էր դառել, չէր շարժվում:

Պատկերի:

(Կը շարունակվի):

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջին ժամանակներս եւրոպական բնակիչ վրա սկսում են իջնել ֆէքէրիաները անուամբ հրամանական ներկայացումները: Ֆէքէրիաներում բովանդակութեանը վերջին տեղն է տուած. առաջին տեղը բռնում է արտաքին փայլը. եւրոպայի բնակիչը ֆէքէրիաները անցնել են և Ամերիկայի բնակիչի վրա և, ինչպէս միշտ, ամերիկացիք աւելի չքեղ կերպարանք են տուել նրանց: Օրինակ, այժմ Նիւ-Եորքում տրվում է մի ֆէքէրիա «Բարելոյն կործանում» անունով: Նա ներկայացնում է զորա համար առանձին շինած բնակի վրա, որի երկարութիւնը հասնում է 480 ոտնաչափի: Ի միջի այլոց բնակի վրա ներկայացվում է Բարելոյնի մի մասը քաղաքի պատերով և հռչակաւոր աշտարակը ու Շամիրամի այգիները: Ֆէքէրիայի բովանդակութիւնը մեծ մասամբ առնված է ս. պրքից և վերջնապէս է Բարելոյնի նուաճումով պարսիկների ձեռքով և Բարդուաթի մահով: Ֆէքէրիային մասնակցում են բացի մի քանի հարկւր ստատիստներէր (անխօս զեքասան) 120 պար եւ կող կանայք, որոնք զուարճանում են Բարդուաթին և 15 կենդանի փղեր և ուղտեր, և մօտ 50 ձիաներ, այնպէս որ բնակի վրա կատարվում է օրինաւոր ձիարշաւ:

Փարիզում այս օրերս կատարվեց Գուստաւ Բուշիլի աղջկայ հնդկական նարոք Սասունի հետ ամուսնանալու հանգիստը: Դոկումենտ էին մօտ 4 հազար հիւրեր: Այս հարսանիքի առիթով «Lanterne» լրագիրը ասում է, որ Բուշիլիների հարստութիւնը հասնում է 3,200 միլիոն ֆրանկի, այսինքն ամբողջ Ֆրանսիայի տարեկան բիւրժուազիան:

Յայտնի է, որ այժմ ամեն տեղ Մոցարտի «Դոն-Յուան» օպերայի հարկւրամեակն են տօնում: Նորերումս Գերմանիայի քաղաքներէր մինի բնակի վրա ներկայացնում էին այդ օպերան: Երկրորդ զործողութիւնը յետոյ, երբ հասարակութեան ուղեւորութիւնը իր զազալմանէտին էր հասել, կասկածներ մտնում է մի միամիտ անձն, տեսնելով մի գեղացի, և դիմում է նրան հետեւել հարցմունքով:

—Անցե՛ք, լինդրեմ, պարոն կասիր, որտեղ է կենում այդ գեղացիկ օպերայի հեղինակը, արդեօք ներկայ է նա թատրոնում... Ուզում եմ ներկայացումը յետոյ դարձնել մի բաժանի ու մի բուտերքով իրարից նրան... —Օպերայի հեղինակը վաղուց մեռել է արդէն, պատմաբանում է կասիրը:

—Ախր, շատ ախր, որ այդ տեսակ տաղանդաւոր մարդ արդէն մեռաւ, ախ քաջելով բացականչում է Մոցարտի անշարժ երկրպագուն:

Թէ ինչ վարձ են ստանում արտասահմանում գրելով ապրուցները, ցոյց է տալիս հետեւել օրինակը: Ֆրանսիական հեղինակ Ժորժ Օնէ գրել է մի դրամ «Maitre de Forges» անունով: Մի տարւայ միջոցում ֆարիգի «Gymnase» թատրոնում նա ներկայացվեցաւ 100 անգամ, որից և հաստիք եղաւ 610 հազար ֆրանկ, որից 170/0 հասաւ հեղինակին, դրամայի ձեռագիրը ծախված է 40 հազար ֆրանկով, բացի դրանից դրաման ներկայացվեցաւ ֆրանսիական շատ դաւառական և արտասահմանեան թատրոններում, այդպիսով հեղինակին հասել է արդէն 250 հազար ֆրանկ: Այդ դրամայի բովանդակութիւնը վերցրած է նոյն անունով վեպից, որ մի տարւայ միջոցում հրատարակվեցաւ 120 անգամ, ամեն անգամ լոյս տեսնելով 10,000 օրինակով, և դուռ ողուտ բերեց հեղինակին 60 հազար ֆրանկ:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆՍՍՏՈՒՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՅՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 21 հոկտեմբերի: Այժմ առաջ ունենալով, որ կիսիկի նոտարիուս Եակովլէնկօ հաստատեց կալուածատէրերի և հրէաների մէջ կապված պայմանագիրը, որ վերաբերում է առաջիկայ հռենձին, այն երկրի սահմաններում, որտեղ թողարտված է հրէաներին ապրելու, սենաւոր վաւերացրեց դատաստանական պալատի վճիռը: Եակովլէնկօի պաշտօնից հրաժարեցնելու մասին, մի և նոյն ժամանակ յայտնելով, որ նոտարիուսները, պարտաւոր լինելով ըմբռնել պայմանագրերի էութիւնը, չը պէտք է թող տան ապօրինի պայմաններին հաստատվելուն: —Անտառ, մի մասնաւոր ղեկավար առիթով, ճանաչեց որ թատրոնական պիէտաների համար, որոնք տրվում են կուլտուրայի ներկայացումների ժամանակ, հարկաւոր է վճարել մի յայտնի դուռնի յօդուտ թատերադրողների և օպերաների հեղինակներին:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 հոկտեմբերի: Երեկ հասաւ այստեղ ֆրանսիական դեսպան, կոմս Մոնտեքէլլօ և իր հետ բերեց Սուէդի ջրանցքի մասին կապված դաշնագրութիւնը, որ և կը յանձնվի Բ. Դրանտի խօսքով, Աւստրիան և Գերմանիան արդէն ընդունեցին զաշնագրութիւնը: Ռուսաստանը դեռ ևս չէ ընդունել:

ԲԵՐԼԻՆ, 21 հոկտեմբերի: Բէլիստագը գումար վելու է 12/24-ին նոյեմբերի: ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 հոկտեմբերի: «НОВОСТИ» լրագիրը հաղորդում է, որ ֆինանսների մինիստրութիւնը ներկայացրեց պետական մինիստրութիւնը և արդիւնաւորական ձեռնարկութիւններից առաջիկայ երեքամեակին աւելացվելու է մինչև 4,200,000 ռուբլի:

ՍՊԵՏԻԱ, 22 հոկտեմբերի: Երեկ մատուցվեցաւ Կոնստանտին իշխանին 80 անձերից ստորագրված մի ինդրագիր, որի մէջ գտնուում է յայտնվում ընտրութիւնների ժամանակ Սօֆիայի իշխանութիւնների ձեռքով կատարված զեղծումների դէմ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 հոկտեմբերի: Լրագիրները հաղորդում են, որ պետական կալերի մինիստրութիւնը նախագիծ է միատեսակ սակագներ նշանակել հարաւային և պերսիան արբեր վրա: Որպէս ապացոյց, մատնացոյց է արված այն հանգամանքի վրա, որ աղի վրա միակերպ սակագներ նշանակուող աղցեցութիւն կունենայ պետական տնտեսութեան վրա: Նախագիծը ուղարկութեան է առնված, և ֆինանսների մինիստրութեան սակագնային բաժնի առաջին դործը կը լինի կանոնաւորել աղի վրա դրված սակագները:

ՓԱՐԻՋ, 23 հոկտեմբերի: Պատգամաւորների ժողովը 276 ձայների մեծամասնութեամբ 161-ի դէմ քուէարկեց թէնտայի փոխադրութեան վերաբերեալ կառավարական նախագիծը և 314 ձայների մեծամասնութեամբ 233-ի դէմ վճռեց անյապող կարգով քննիչ յանձնաժողովի ղեկուցումը չքանչանքների վաճառման գործի մասին: Զեկուցումից երեւում է, որ յանձնաժողովը, լսելով Ռուլլիէի ձառը, որը խօսեց քննութեան դէմ, բայց, մի և նոյն ժամանակ, պատրաստակամութիւն յայտնեց ներկայացնել պատգամաւորների ժողովին բոլոր անհրաժեշտ բացատրութիւնները, վճռեց համոզել պատգամաւորների ժողովին քննութիւն անել:

Խմբագիր-հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐՇՐՈՒՆԻ

Լոյս տեսաւ Ա. Արէշեանի ձեռքով թարգմանած ՎԻԿՏՈՐ ՀԻԿՈՒ

ՄԱՀԱՊԱՐՏԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ

Գինն է 40 կօպէկ:

Դիմել Բագու ուղղակի թարգմանչի հասցեով, ուղարկելով բացի գինը և մի հատ 7 կօպէկանոց մարկա փօստի ծախս: Կարելի է միասին ստանալ նոյնպէս «Կոդ Գէօ», երկուսի համար վճարելով 60 կօպէկ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻ ԿՈՂՄԻՑ ԹՈՅԼՏԻՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՅԱՄ

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՄԿՆԴԵՂ

ՄԻՇՈՒՆԱՑ

ՄԵՇ ԵՒ ՓՈՒՐ ՄԿՆԵՐԸ կատարելապէս ոչնչացնելու համար: Արկղիկի գինը 1 ռ. 50 կ. Արկղիկի 1/4 արժէ 60 կ.:

Հէգուկ բաղլին ջնեբրի դէմ: Սրուակի դիւնը, վրձնով միասին 1 ռուբլի:

Լու, ցեց, բողոճ ոչնչացնելու փոշի: Գօ-

Գլխաւոր պահեստ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ գտնվում է Վ. Գրիգորի Գրիգորի գեղատան ապրանքների մագազինում, «Վոնդոն» հիւրանոցի տակ, Զուբալովի տանը: 64—100

НОВАЯ КНИГА

СБОРНИКЪ

Законовъ грузинскаго царя Вахтанга VI

Издание А. С. ФРЕНКЕЛЯ, под редакцією Д. З. БАКРАДЗЕ

ЦѢНА 3 РУБ. 50 К.

ПРОДАЕТСЯ у издателя А. С. ФРЕНКЕЛЯ (Тифлисъ, Куки, Мостовая ул., д. Маккера), а также ВЪ ТИФЛИССКИХЪ КНИЖНЫХЪ МАГАЗИНАХЪ.

Выписывающіе непосредственно отъ издателя за пересылку не платятъ.

2—3

Լոյս տեսաւ բժշկապետ Գրիգոր Գասպարեան Տէր-Գրիգորեանցի Ղլարեցւոյ

ՄԱՆԿԱՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

Ծախվում է Կենտրոնական գրադաճառանոցում և հեղինակի բնակարանում: Ստարո-ինստիտուտական, համար 19.

Գինն է 50 կօպէկ:

6—6

EXPORTATION-IMPORTATION
CONSTANTIN P. CHÉHIA NTZ
MILAN (ITALIE)

Կոնստանտին Պ. ՇԵՆԱՆՏԻ առևտրական գրասենյակը լինելով ՄԻԱՆ, և ունենալով ուղղակի յարաբերութիւններ Իտալիայի, Շվեյցարիայի և Ֆրանսիայի ֆաբրիկաների հետ, կրնաւ յանձնարարութեամբ ապրանքներ ծախելու համար հետեւեալները. մետաքս, բոժոժ, մետաքսի և բոժոժի ֆիսցորդը, բուրդ, բամբակ, ցորենեղէն, նաւթ և ընդհանրապէս Կովկասեան միւս ամեն տեսակ ապրանքները, որոնք ծախվում են Եւրոպայում: Յանձնարարութեամբ կրնաւ զարձեղ առնել Եւրոպայի ամեն տեսակ ապրանքներ Կովկասի համար: Ամբողջ ապրանքները ստանալուց աժան և ձեռնառու պայմաններով փող կը տայ ի հաշիւ: մանրամասն տեղեկութեանց համար գրել այս հասցեով. Monsieur Constantin P. Chéhiantz, № 18, Via Lauro, Milan, (Italie) MILAN (ITALIE).

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԵՏԻ ՀԱՅՈՑ ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆՍԻ ԱՍԵՆԻ մէջ նշանակած է աճուրդ 28-ին սոյն հոկտեմբեր ամսոյ, առանց կրկնաձեռնի, կապալով տալու համար էջմիածնապետական երկու յարկեայ տունն, որ գտնվում է Սեմենովսկի փողոցի վրա 9-րորդ մասումը Թիֆլիս քաղաքի:

Անգամ կոնսիստորիայի Ներսէս աւագ քահանայ Աբովեանց: 2—3

ԲԻՒ ԻԱՐԴԻ գնտեր մեծ ընտրութեամբ, կիկներ և կաշիներ նրանց համար, ծախվում են ճախարակագործ վարպետ (տօկար) Վ. ԳԱՎԼԻԿՈՎՍԿԻՈՒ մօտ, ՕՐԻՍՍՆՈՒՄ, տուն Շվարցի, Կրասնի պէրէուլօի, № 3.

9—10 (2)